

Varieties of Democracy ("Varianter på demokrati")

Staffan I. Lindberg & Jan Teorell

Forskningen om drivkrafter bakom och konsekvenser av olika typer av demokratier hämmas idag av ett allt överskuggande problem: undermåliga mätinstrument. De demokratimått som de flesta forskare och praktiker använder sig av, såsom Freedom House och Polity IV, lider av en serie begreppsliga och metodologiska problem. Med hjälp av en nyutvecklade databas, med information om 329 indikatorer med relevans för minst 7 olika sätt att definiera demokrati, är syftet med detta forskningsprogram att råda bot på denna brist. Detta program har tre övergripande mål. Det första handlar om att precisera olika demokratiprincipers innebörd och komponenter, för att sedan kunna göra dessa mätbara med hjälp av enskilda indikatorer. Till skillnad från nuvarande mätinstrument, som i princip endast fångar elektoral och i viss mån liberal demokrati, är vår ambition att även inkludera andra dimensioner, såsom konsensus, partiparticipatorisk, deliberativ och egalitär demokrati. Vi gör sedan dessa demokratiprinciper mätbara genom systematiska frågeinstrument som används i enkäter riktade till länderexperter över hela världen. Varje indikator kodas av minst 5 experter som också får ange hur säkra de är på sitt utlåtande. Aggregerade mått innehåller i och med detta information om graden av tillförlitlighet. Detta innebär att våra demokratiindikatorer både är bredare (fler dimensioner), mer precisa (fler disaggregerade indikatorer) och mer tillförlitliga (byggda på en helt transparent metodologi) än tidigare mått på demokrati (se <http://v-den.net>).

Det andra syftet handlar om att sedan använda dessa nyutvecklade mått för att pröva teorier om demokratisering, såväl endogena (där demokratibegreppens olika komponenter sätts i relation till varandra) som externa (där de sätts i relation till externa drivkrafter, såsom modernisering, ny teknik och dif-

fusionsmekanismer). Det tredje målet är att på nytt pröva vilka effekter demokratins olika komponenter har på mänsklig utveckling, tillväxt och konfliktbenägenhet.

Genom databasens unika karaktär, omfattande alla världens länder och semi-suveräna territorier från 1900 till 2012 innehållande totalt cirka 22,5 miljoner data, kommer gamla och nya frågeställningar om demokratins natur, framväxt och överlevnad att kunna prövas på ett sätt som aldrig tidigare varit möjligt. Resultaten kommer att göras tillgängliga på nätet, fördjupas, nyanseras och spridas via ett nytt forskningsinstitut vid Göteborgs universitet.

Staffan I. Lindberg är verksam vid Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet. Jan Teorell är verksam vid Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet.

E-post: lista@gu.se; jan.teorell@svet.lu.se

Leder utbildning till politiskt deltagande? Ett nytt angreppssätt på en klassisk fråga

Karl-Oskar Lindgren & Sven Oskars-son

Hur kommer det sig att vissa människor är mer politiskt engagerade och intresserade än andra? Detta är en av statsvetenskapens klassiska frågor. Under lång tid har en i stort sett samstämmig disciplin pekat på att utbildning är av avgörande betydelse för att förklara skillnader i politiskt engagemang människor emellan. Femtio år av statsvetenskaplig forskning har genererat mängder av studier som påvisar att utbildning är starkt kopplat till graden av politiskt deltagande. Vissa forskare har till och med gått så långt som att hävda att klargörandet av det starka sambandet mellan utbildning och politiskt deltagande utgör ett av statsvetenskapens få större bidrag till mänsklighetens allmänna kunskapsbank.

På senare tid har det dock framförts miss-tankar om att det välbelagda sambandet mellan utbildning och politiskt engagemang helt

eller delvis kan förklaras av bakomliggande faktorer som orsakar både graden av utbildning och individers vilja att utnyttja sina medborgerliga rättigheter. Om så är fallet är det inte givet att mer utbildning ska leda till högre grad av politiskt engagemang. Detta skulle få stora konsekvenser både för våra teoretiska modeller kring politiskt deltagande och för de policyimplikationer denna forskning genererar. Problemet med mycket av den tidigare forskningen på området är att den utgått från en forskningsdesign och använt metoder med mycket små möjligheter att skilja mellan dessa två konkurrerande förklaringar till det starka sambandet mellan utbildning och politiskt deltagande. Forskningsläget kan därför beskrivas på följande sätt: vi vet att det finns en stark koppling mellan utbildning och politisk aktivitet men vi vet inte varför denna koppling finns.

Det här projektet syftar till att fylla denna kunskapslucka genom att undersöka sambandet mellan utbildning och politiskt deltagande på basis av unika svenska registerdata och med hjälp av två olika typer av metoder. Dels kommer vi att använda oss av de naturliga experiment som olika svenska skolreformer har gett upphov till, dels kommer vi att använda en tvillingdesign där vi studerar skillnader i utbildning och politiskt deltagande inom tvillingpar.

Att bättre förstå sambandet mellan utbildning och politiskt deltagandet är viktigt av flera skäl. Ur ett vetenskapligt perspektiv är det centralt att förstå om den etablerade sanningen att utbildning är den enskilt viktigaste förklaringen till skillnader i politiskt deltagande verkligen stämmer. Ur ett samhällsligt perspektiv är projektet viktigt då det kan hjälpa oss att besvara frågan om politiska satsningar på utbildning kan vara ett sätt att öka den politiska jämlikheten och stärka de demokratiska normerna i samhället.

Karl-Oskar Lindgren och Sven Oskarsson är verksamma vid Statsvetenskapliga institutionen, Uppsala universitet. E-post: karl-oskar.lindgren@statsvet.uu.se; sven.oskarsson@statsvet.uu.se

Global ekonomisk kris, institutionell förändring och ojämlikhet i komparativt perspektiv: förändrade välfärdsstater och arbetsmarknader i västvärlden sedan den globala finans-krisen 2008

Joakim Palme, Ingrid Esser, Tommy Ferrarini, Karl-Oskar Lindgren, Kenneth Nelson, Sven Oskarsson, Ola Sjöberg & Kåre Vernby

Projektet syftar till att i ett brett komparativt perspektiv analysera den globala ekonomiska krisens konsekvenser för centrala samhällsliga institutioner, för individers välfärd, attityder och beteenden, samt hur dessa utfall i sin tur återverkar på institutionella förhållanden. Medan den globala krisen inleddes med kris i de finansiella institutionerna hösten 2008 övergick den i en omfattande serie andra kriser för såväl tillväxt, sysselsättning som statsfinansiering. Jämförelserna omfattar EU-medlemsländerna samt ytterligare ett antal västländer.

Tre typer av konsekvenser ska analyseras. För det första studeras effekterna på de olika trygghetssystem och andra samhällsinstitutioner, inte minst dem kopplade till arbetsmarknaden, som tillsammans på olika sätt syftar just till att ackommodera exogena chocker. Länders reaktioner på krisen antas här vara regimspecifika; beroende av utformningen av institutionerna inom olika områden och hur dessa samverkar med varandra. Utifrån institutionell teori analyseras både typ och grad av institutionell förändring men även (åter)kopplingen mellan policylösningar och hur olika sociala gruppers intressen formas och artikuleras i samhället. För det andra analyseras effekterna på individuella förhållanden när det gäller såväl resursfördelning som attityder och beteenden, såväl direkt som medierat av välfärdsstatens och arbetsmarknadens institutioner. Särskilt intresse kommer att riktas mot utfall som har fundamentala konsekvenser för individens livschanser och den sociala sammanhållningen, t ex i form av materiell ojämlikhet, fattigdom